

Republika Srbija
MINISTARSTVO ZA SKRB O OBITELJI
I DEMOGRAFIJU

Broj: 401-00-00044/2021-01
Datum: 02.08.2021. godine
Bulevar Mihajla Pupina 2,
Beograd

Republika Srbija
MINISTARSTVO ZA RAD,
ZAPOŠLJAVANJE, BORAČKA I
SOCIJALNA PITANJA

Broj: 011-00-00370/2021-09
Datum: 02.08.2021. godine
Nemanjina 22-26,
Beograd

Na temelju članka 23. i 48. Zakona o državnoj upravi („Službeni glasnik RS“, br. 79/2005, 101/2007, 95/2010, 99/14, 47/18 i 30/18-dr. zakon) ministar za skrb o obitelji i demografiju i ministar rada, za zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja donose

INSTRUKCIJU
O POSTUPANJU OPĆINSKIH – GRADSKIH UPRAVA I CENTARA ZA SOCIJALNI
RAD U PRIMJENI I PROVEDBI ODLUKA USTAVNOG SUDA REPUBLIKE SRBIJE
BR. IUz-216/2018, IUz-247/2018, I IUz-266/2017

UVOD

Ministarstvo za skrb o obitelji i demografiju i Ministarstvo za rada, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja ocijenili su da je u cilju osiguranja pravodobnog, cjelovitog, jednakog i zakonitog postupanja općinskih – gradskih uprava i centara za socijalni rad u pripremi i provedbi Odluka Ustavnog suda Republike Srbije br. IUz-216/2018, IUz-247/2018, I IUz-266/2017, a sukladno Zakonu o državnoj upravi, potrebno donijeti posebnu Instrukciju kojom se uređuju obveze općinskih – gradskih uprava u postupku ostvarivanja prava na naknadu zarade za vrijeme porodiljnog dopusta, dopusta s rada radi njege djeteta i dopustu s rada radi posebne njege djeteta, prava na ostale naknade temeljem rođenja i njege djeteta i posebne njege djeteta i prava na doplatak za pomoć i njegu druge osobe.

Zakonom o financijskoj potpori obitelji s djecom („Službeni glasnik RS“, br. 113/17 i 50/18) čl. 12-21, propisano je pravo naknade zarade za vrijeme porodiljnog dopusta, dopusta s rada radi njege djeteta i pravo na ostale naknade temeljem rođenja i njege djeteta i posebne njege

djeteta, dok su bliži uvjeti u način ostvarivanja prava uređeni čl. 2-18. Pravilnika o bližem uvjetima i načinu ostvarivanja prava na financijsku potporu obitelji s djecom („Službeni glasnik RS“, broj 58/18).

Zakonom o socijalnoj zaštiti čl. 92-94. („Službeni glasnik RS“, broj 24/11), propisano je pravo na doplatak za pomoć i njegu druge osobe i pravo na uvećani doplatak za pomoć i njegu druge osobe.

Sukladno članku 58-61. Zakona o Ustavnom sudu („Službeni glasnik RS“, br. 109/07, 99/11, 18/13 – Odluka US, 40/15 i 103/15) kada Ustavni sud utvrdi da zakon, statut autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave, drugi opći akt ili kolektivni ugovor nije suglasan s Ustavom, općeprihvaćenim pravilima međunarodnog prava i potvrđenim međunarodnim ugovorom, valjanost tog zakona, statuta autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave, drugog općeg akta ili kolektivni ugovora prestaje danom objavljivanja odluke Ustavnog suda u „Službenom glasniku Republike Srbije“. Navedeno pravilo odnosi se i na svaki drugi opći akt, kolektivni ugovor za koji se utvrdi da nije u suglasnosti sa zakonom, uz iznimku koja se odnosi na potvrđeni međunarodni ugovor. Odluka Ustavnog suda može se odnositi kako na opći akt u cijelosti, tako i na pojedine njegove odredbe. Odluka Ustavnog suda ima karakter presuđene stvari i proizvodi pravne posljedice prema svima. Također, odluka Ustavnog suda nema retroaktivni učinak, već djeluje od objavljivanja, pa nadalje.

Zakon i drugi opći akti za koje je odlukom Ustavnog suda utvrđeno da nisu usuglašeni s Ustavom, općeprihvaćenim pravilima međunarodnog prava, potvrđenim međunarodnim ugovorima ili zakonom, ne mogu se primjenjivati na odnose koji su nastali prije dana objavljivanja odluke Ustavnog suda, ako do toga dana nisu pravomoćno riješeni. Nadalje, opći akti doneseni za izvršenje zakona i drugih općih akata za koje se odlukom Ustavnog suda utvrdi da nisu usuglašeni s Ustavom, općeprihvaćenim pravilima međunarodnog prava, potvrđenim međunarodnim ugovorima ili zakonom, neće se primjenjivati od dana objavljivanja odluke Ustavnog suda, ako iz odluke proizlazi da ti općinski akti nisu usuglašeni s Ustavom, općeprihvaćenim pravilima međunarodnog prava, potvrđenim međunarodnim ugovorima ili zakonu.

Svako kome je potvrđeno pravo konačnim ili pravomoćnim pojedinačnim aktom, donesenom na temelju zakona ili drugog općeg akta za koji je odlukom Ustavnog suda utvrđeno da nije usuglašen s Ustavom, općeprihvaćenim pravilima međunarodnog prava, potvrđenim međunarodnim ugovorima ili zakonom, ima pravo tražiti od nadležnog tijela izmjenu tog pojedinačnog akta. Prijedlog za izmjenu može se podnijeti u roku od šest mjeseci od dana objavljivanja odluke u „Službenom glasniku Republike Srbije“, ako od dostavljanja pojedinačnog akta do podnošenja prijedloga ili inicijative za pokretanje postupka nije proteklo više od dvije godine. Navedeni rokovi su objektivne prirode i uspostavljeni su radi osiguranja načela pravne sigurnosti.

I.

Odlukom Ustavnog Suda Srbije broj: IUz-216/2018 od 7. svibnja 2021. godine utvrđeno je da odredbe članka 17. stavak 2. i članka 18. st. 2,4. i 6. Zakona o financijskoj potpori obitelji s djecom („Službeni glasnik RS“, br. 113/17 u 50/18) nisu usuglašeni s Ustavom.

Odlukom su odbijeni prijedlozi za utvrđivanje neustavnosti i neusuglašenosti s potvrđenim međunarodnim ugovorom odredbi članka 13, članka 17. stavak 1 i 3-9, članka 18. stavak 1,3,5,7,8. i 9, članka 20. i članka 54. stavak 2. Zakona i odredbe članka 12. stavak 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o financijskoj potpori obitelji s djecom („Službeni glasnik RS“, broj 50/18),.

Odlukom je odbačen zahtjev za obustavu izvršenja pojedinačnih akata ili radnji poduzetih na temelju osporenih odredbi zakona.

Kako su objavljivanjem navedene Odluke brisani neustavni stavovi članka 17. i 18. Zakona koji se odnose na pravo i način utvrđivanja visine ostale naknade temeljem rođenja i njege djeteta i posebne njege djeteta, to počevši od 8. svibnja 2021. godine žene osigurane putem poljoprivrede nisu mogle ostvariti ovo pravo.

Članak 6. i 7. Zakona o dopunama Zakona o financijskoj potpori obitelji s djecom („Službeni glasnik RS“, broj 66/21), čija je primjena počela 1. lipnja 2021. godine, ponovno je propisao pravo i način utvrđivanja visine naknade temeljem rođenja i njege djeteta i posebne njege djeteta žena koje su u razdoblju od 18. mjeseci prije rođenja djeteta bile osigurane putem poljoprivrede.

Navedene odredbe imaju retroaktivni učinak i primjenjuju se od 8. svibnja 2021. godine.

Imajući u vidu da su sukladno odredbama Zakona koji se primjenjivao od 1. srpnja 2018. godine do 7. svibnja 2021. godine, žene osigurane putem poljoprivrede navedene pravo ostvarile na temelju osnovica na koje su plaćeni doprinosi za obvezno mirovinsko i invalidsko osiguranje u 24 mjeseca prije rođenja djeteta, potrebno je preispitati po službenoj dužnosti sva rješenja kojima je odlučeno u pravu, a koja nisu konačna i pravomoćna.

Također, stranka može podnijeti zahtjev za izmjenu pojedinačnog akta (rješenja) koje je konačno i pravomoćno, ukoliko do konačnosti, odnosno pravomoćnosti rješenja nije prošlo više od dvije godine.

Rok za podnošenje navedenog zahtjeva je šest mjeseci od dana objavljivanja odluke Ustavnog suda.

Kako je odluka objavljena 7. svibnja 2021. godine, to rok za podnošenje zahtjeva za izmjenu pojedinačnog akta (rješenja) ističe 7. studenog 2021. godine.

II.

Odlukom Ustavnog suda Srbije broj: IUz-247/2018 od 21. svibnja 2021. godine utvrđeno je da odredba članka 14. stavak 8 Zakona o financijskoj potpori obitelji s djecom („Službeni glasnik RS“, br. 113/17 i 50/18) u dijelu koji glasi: „ako je kod nadležnog tijela evidentirano najmanje šest najnižih osnovica na koje su plaćeni doprinosi na primanja koja imaju karakter zarade“, nije u suglasnosti s Ustavom i potvrđenim međunarodnim ugovorom.

Imajući u vidu da određeni broj korisnika prava nije ispunjavao navedeni uvjet i da im je naknada zarade u razdoblju korištenja porodiljnog dopusta utvrđena u bilo kojem iznosu koji je manji od iznosa minimalne zarade na dan podnošenja zahtjeva, potrebno je, po službenoj dužnosti, preispitati sva rješenja kojim je odlučeno o pravu, a koja nisu konačna i pravomoćna.

Također, stranka može podnijeti zahtjev za izmjene pojedinačnog akta (rješenja) koje je konačno i pravomoćno, ukoliko od konačnosti, odnosno pravosnažnosti rješenja nije prošlo više od dvije godine.

Rok za podnošenje navedenog zahtjeva je šest mjeseci od dana objavljivanja odluke Ustavnog suda.

Kako je odluka objavljenja 21. svibnja 2021. godine, to rok za podnošenje zahtjeva za izmjenu pojedinačnog akta (rješenje) istječe 21. studenog 2021. godine.

III.

Odlukom Ustavnog suda Srbije broj: IUz-266/2017 od 28. svibnja 2021. godine utvrđeno je da odredbe članka 12. stavak 7 zakona o financijskoj potpori obitelji s djecom („Službeno glasnik RS“, br. 113/17 i 50/18) nije u suglasnosti s Ustavom.

Kako je navedenim stavkom Zakona koji je proglašen neustavnim, ostvarivanje prava na naknadu zarade za vrijeme dopusta s rada radi posebne njege djeteta bilo uvjetovano nekorištenjem prava na doplatak za pomoć i njegu druge osobe za dijete, to je potrebno da nadležni centri za socijalni rad po službenoj dužnosti, preispitaju sva rješenja o obustavi daljnjeg plaćanja prava na doplatak za pomoć i njegu druge osobe za dijete iz ovog razloga, ili je odbijen zahtjev za ostvarenje prava na doplatak za pomoć i njegu druge osobe za dijete iz ovog razloga, a koja nisu konačna i pravomoćna.

Također, stranka može podnijeti zahtjev nadležnom centru za socijalni rad za izmjenu pojedinačnog akta (rješenja) koje je konačno i pravomoćno, ukoliko od konačnosti, odnosno pravomoćnosti rješenja nije prošlo više od dvije godine.

Ukoliko nije korišteno pravo na naknadu zarade za vrijeme dopusta s rada radi posebne njege djeteta, već pravo na doplatak za pomoć i njegu druge osobe za dijete, što znači da je korisnik radio i ostvarivao zaradu to u ovom slučaju nije moguće retroaktivno ostvarivanje prava na dopust s rada radi posebne njege djeteta i naknadu zarade za to vrijeme.

Rok za podnošenje navedenog zahtjeva je šest mjeseci od dana objavljivanja odluke Ustavnog suda.

Kako je odluka objavljena 28. svibnja 2021. godine, to tok za podnošenje zahtjeva za izmjenu pojedinačnog kata (rješenja) istječe 28. studenog 2021. godine.

ZAKLJUČNE ODREDBE

U postupku provedbe nadležnih odluka Ustavnog suda, nadležne gradske – općinske uprave, odnosno nadležni centri za socijalni rad, dužni su sve stranke/korisnike koji imaju prebivalište, odnosno boravište na njihovom području upoznati s navedenim odlukama Ustavnog suda i mogućnosti podnošenja zahtjeva, u roku od šest mjeseci, nadležnoj gradskoj – općinskoj upravi, odnosno nadležnom centru za socijalni rad za izmjenu pojedinačnog akta (rješenja) koje je konačno i pravomoćno, ukoliko od konačnosti, odnosno pravomoćnosti rješenja nije prošlo više od dvije godine.

Općinska – gradska uprava, odnosno centar za socijalni rad u obvezi je preispitati je li podneseni zahtjev utemeljen.

Općinska – gradska uprava, postupajući prema utemeljenim zahtjevima izvršit će izmjenu rješenja i unijeti ih u Informacijski sustav Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja.

Na temelju izmijenjenih rješenja izvršit će se isplata pripadajućih iznosa razlike naknade zarade za vrijeme porodiljnog dopusta, bez poreza u doprinosa na tekući račun korisnika, a iznosa i doprinosa na zakonom propisani način.

Također, na temelju izmijenjenih rješenja izvršit će se isplata pripadajućih iznosa razlike ostalih naknada na temelju rođenja i njege djeteta i posebne njege djeteta žena osiguranih putem poljoprivrede.

Rješenja o pravu na doplatak za pomoć i njegu druge osobe za dijete, također će se unijeti u Informacijski sustav Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja na temelju njih izvršit će se isplata prava korisnicima.

O eventualnim problemima i nejasnoćama koje se mogu javiti, rukovoditelj općinske – gradske uprave, odnosno centara za socijalni rad, dužan je pismenim putem ili putem telefona,

izvijestiti Ministarstvo za skrb o obitelji i demografiju, odnosno Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja.

O izvršenju ove instrukcije, od dana njenog dostavljanja, brinut će čelnik općinske – gradske uprave, odnosno centra za socijalni rad.

MINISTAR

Radomir Dmitrović

MINISTAR

prof.dr. Darija Kisić - Tepavčević